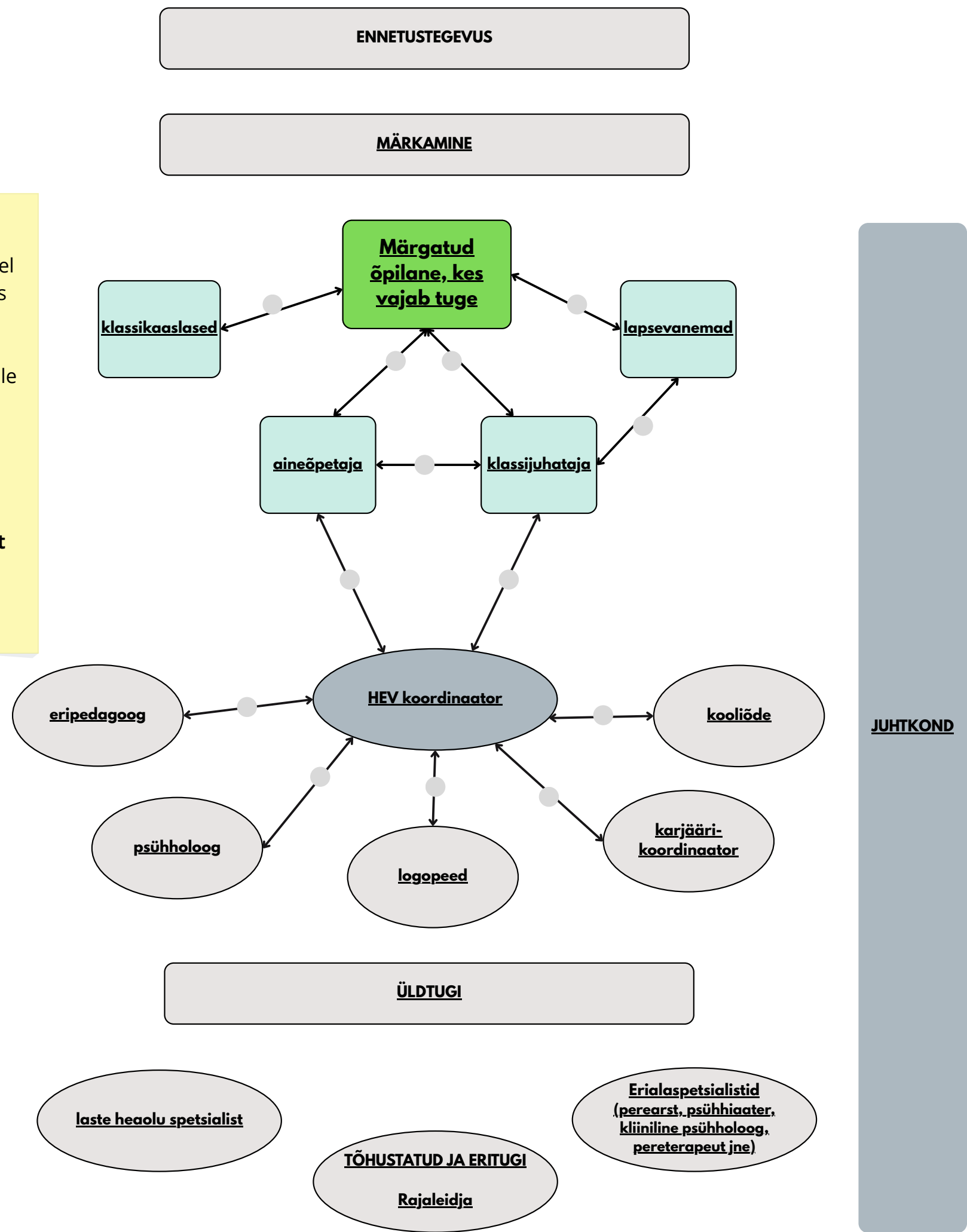

SÜMBOLID

↔
Suhe kahe rolli vahel ning tegevused, mis aitaks kaasa märgatud õpilase toetamisele läbi selle suhte.

Kliki rollil (nt eripedagoog) või suhtel (kahe rolli vahelisel ringil), et saada täpsemat infot rollikandja ülesannetest.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

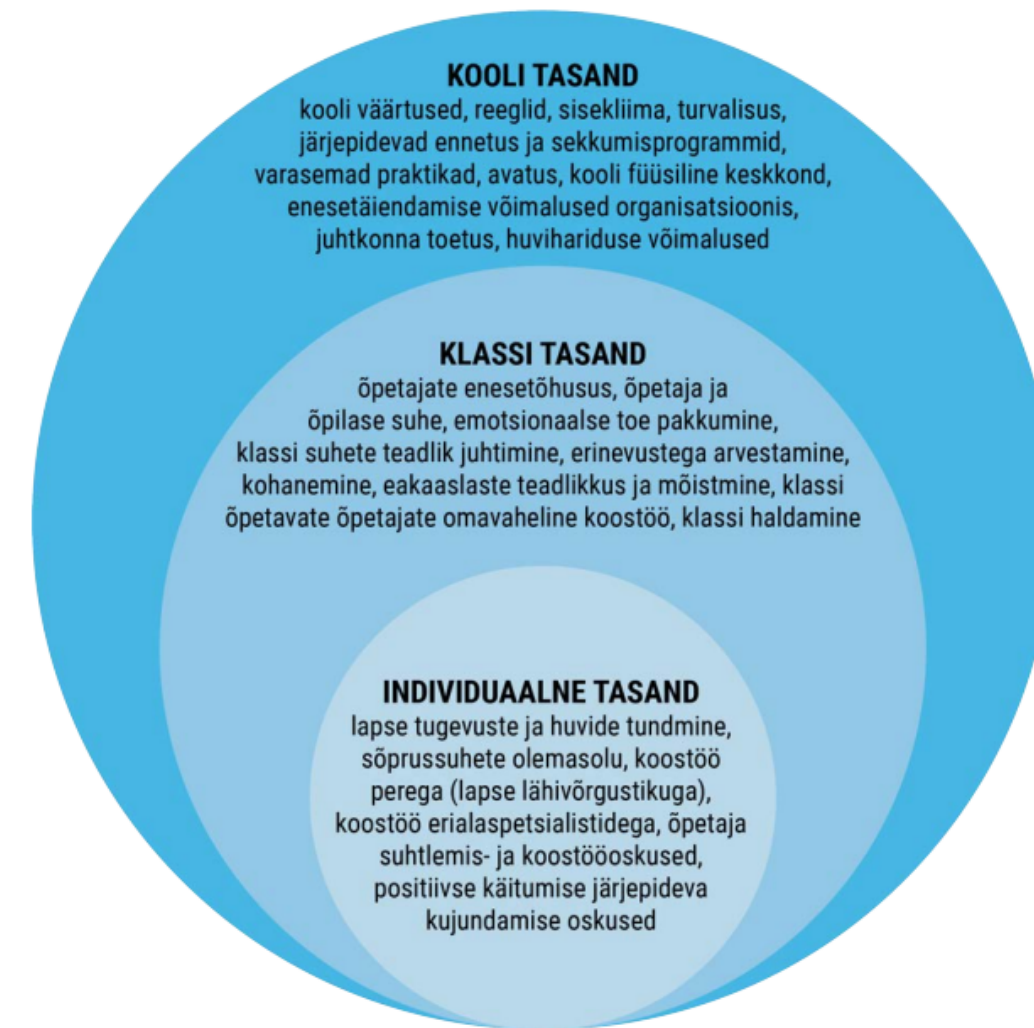
MILLISED MÄRGID VÕIVAD VIIDATA ABIVAJADUSELE?

- Õpilase käitumine või oskused ei ole eakohased.
- Õpilase käitumine on varasemaga võrreldes oluliselt muutunud.
- Õppimine või muud varem õpilase jaoks meelepärased tegevused ei paku enam huvi.
- Õpilane puudub tundidest põhjusega, ei suuda tunni ajal töötempo püsida ega tunnitööle keskenduda, õpitulemused langevad.
- Õpilase välimuses, meeleolus või kaaslastega suhtlemises on murettekitavaid eripärasid.
- Eakaaslastel või lähedastel on abi vajadusele viitavaid tähelepanekuid õpilase kohta.

Ühe või mitme eeltoodud tähelepaneku märkamisel on põhjust uurida, kas õpilane võib vajada täiendavat tuge.

Märkajaks võib olla õpetaja/klassijuhataja, lapsevanem, tugispetsialist või muu täiskasvanu või õpilane koolis või kogukonnas.

Skeemile on välja toodud õpilase ressursid ja ennetustegevusi/märkamist/sekkumist toetavad tegurid, millega arvestada.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

AINEÕPETAJA ÜLESANDED

- **Olla õpilasele arengupartner**, mis hõlmab endas iga õpilase arengudünaamika ja toimetuleku jälgimist klassis (märgata teistest võimekamaid ja neid, kelle õpijõudlus on madal)
- **Õpetaja võib kasutada erinevaid sekkumisi õpilase toetamiseks** – diferentseerida õppetööd ja kohandada õpikeskkonda
- **Jõukohastada õppevara ja töökorraldusi**, nt lihtsustada ülesannete juhiseid ja küsimusi/ülesandeid, struktureerida neid, suunata õppeülesannete täitmisele väikeste etappide kaupa, lihtsustada õppematerjali ja õppetekste, tuua esile olulist, lisada kontrollküsimusi teksti mõtteliste osade vahele, lubada õpilasel kasutada vastamisel rohkem valikvastustega tekste, anda võimekamatele keerukamaid ülesandeid ja materjale.
- **Suunata kasutama abimaterjale õppeprotsessis ja ülesannete lahendamisel** (skeemid, reeglite, valemite või näidiste kogumikud, sõnaraamatud, teatmikud, vastavad arvutiprogrammid jms).
- **Võimaldada õpilasele töö- ja tähelepanuvõime langedes või väsimuse märkide ilmnemisel liikumis- või puhkepause või anda lisaaega ülesande sooritamiseks.**
- **Juhendada** õpilast tunnis individuaalselt, anda eduelamust võimaldavat **tagasisidet** õpitegevusele, **tunnustada** pingutust ja positiivset suhtumist, võimaldada rahulikku keskkonda vastamiseks (individuaalne vastamine) jms.
- **Anda informatsiooni vanematele.**
- Õpilastele, kellel tekivad õppetöös raskused, pakub õpetaja **individuaalset lisaõpet ja tuge õppetundide väliselt.**
- Toevajaduse püsimisel teavitab õpetaja HEVKO-t ning koostöös klassijuhataja ja tugispetsialistidega aitab kaasa õpilasele vajaliku toetuse korraldamisele tunnis või tunniväliselt.
- Õpetaja osaleb tuge vajavate õpilaste ümarlaudadel, aruteludel ning teeb ettepanekuid õpilase võimetekohaseks toetamiseks. Vajadusel koostab õpetaja lapsevanemaid kaasates lapsele oma õppeaines individuaalse õppekava, millest lähtudes last hinnatakse.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KLASSIJUHATAJA ÜLESANDED

- Klassijuhataja ülesanne on **korraldada õpilase õppetööteemalist toimivat koostööd ja info liikumist** õpetajate, kooli, kodu vahel.
- Klassijuhataja vastutab klassi **grupiprotsesside juhtimise** eest.
- Ta jälgib ja analüüsib koostöös aineõpetajatega **õpilase individuaalset arengut** ning kaasab õpiraskustesse sattunud õpilase vanemaid lahenduste leidmisse.
- Vähemalt korra aastas peab klassijuhataja õpilase ja lapsevanema(te) osalusel **arenguveestluse** õpilase individuaalsete eelistuste ja võimete väljaselgitamiseks, arvestamiseks ning toetamiseks.
- Õpilase heaolu vähendavate ning ohustavate tegurite ilmnemisel **teavitab klassijuhataja HEVKO-t**.
- Kooli vahetanud õpilase vanemaga koostöös selgitavad HEVKO ja klassijuhataja välja õpilase õppetööga seotud erisused ja erivajadused, sh õpilasele rakendatavad tugiteenused jms.
- Klassijuhataja/klassiõpetaja tutvub esimesse klassi astuva lapse koolivalmiduse kaardiga ja toe vajaduse ilmnemisel konsulteerib HEVKO-ga.

Suhe klassijuhataja ja HEV koordinaatori vahel on **professionaalne koostöösuhe**, mille eesmärk on koordineerida ja tagada märgatud õpilastele vajaliku toe pakkumine koolis. See on strateegiline partnerlus, kus klassijuhataja annab sisendit ja HEV-koordinaator pakub ekspertteadmisi ja tuge.

- **Informatsiooni vahetus ja märkamise süvendamine**
 1. Klassijuhataja on HEV koordinaatori jaoks peamine infokanal märgatud õpilase kohta. Ta edastab HEV-koordinaatorile oma tähelepanekud ja kogutud info õpilase õppeedukuse, käitumise, sotsiaalsete suhete ja emotsionaalse seisundi kohta, samuti suhtluse tulemused lapsevanemaga. See on sageli esimene samm tugiteenuste käivitamisel.
 2. HEV-koordinaatori roll: HEV-koordinaator kuulab klassijuhataja muresid, küsib täpsustavaid küsimusi ja annab juhiseid, millist infot on vaja tugivajaduse hindamiseks.
- **Tugiplaani loomine ja kohandamine:** koos klassijuhatajaga (ja teiste asjassepuutuvate osapooltega, nagu aineõpetajad ja lapsevanemad) töötab HEV-koordinaator välja individuaalse õppekava (IÖK) või tugiplaani märgatud õpilasele.
 - Klassijuhataja panustab plaani õpilase tundmise ja praktilise rakendamise aspektidega, HEV-koordinaator aga oma eripedagoogiliste ja tugiteenuste alaste teadmistega.
- **Tugiteenuste koordineerimine ja vahendamine:** HEV-koordinaator vastutab tugiteenuste (nt eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog, logopeed) planeerimise, korraldamise ja juhendamise eest. Ta vahendab kontakte klassijuhataja ja erinevate tugispetsialistide vahel. Klassijuhataja on oluline lüli info liikumisel HEV koordinaatorilt tugispetsialistidele ja vastupidi. Ta tagab, et tugiteenused oleksid integreeritud õpilase igapäevaellu klassis ja koolis.
- **Nõustamine ja juhendamine:** HEV-koordinaator nõustab ja juhendab klassijuhatajat erivajadustega õpilastega töötamisel, pakkudes pedagoogilisi soovitusi ja strateegiaid. Klassijuhataja saab HEV-koordinaatorilt tuge ja selgitusi seadusandluse, tugimeetmete ja dokumentatsiooni kohta.
- **Tagasiside ja seire:** suhe hõlmab pidevat tagasiside andmist õpilase progressi kohta ja tugiteenuste tõhususe seiret. Klassijuhataja annab HEV-koordinaatorile infot tugiplaanide toimimise kohta klassis.

ÕPILASE TOEVAJADUSE VÄLJA SELGITAMINE

- Iga õpilane võib üldharidust omandades erinevatel põhjustel (trauma, pikaajaline haigestumine, puudespetsiifiline erivajadus jms) vajada võimetekohaste õpitulemuste saavutamiseks lühiajaliselt või alaliselt toetust.
- Õpilaste võimetekohaseks õpetamiseks sobiliku toe vajadus selgitatakse välja klassi- ja aineõpetaja märkamise ja tähelepanekute abil ning koostöös tugispetsialistidega.
- Vajalikku koostööd toe väljaselgitamiseks erinevate osapoolte vahel koordineerib koolis HEVKO.
- Meetmete valikul tehakse koostööd lapsevanemaga.
- Juhul, kui õpilasel ilmneb mahajäämus õppetöös või ajutised raskused võimetekohaste õpitulemuste saavutamisel:
 - teavitatakse sellest õpilase vanemaid lähtuvalt koolis väljatöötatud teavitamise korrast (sätestatud kodukorras);
 - hinnatakse õpilast pedagoogilis-psühholoogiliselt – õpetajad ja kooli tugispetsialistid hindavad õpilase õpihuvi ja motivatsiooni, õpioskusi, õpilase tugevaid ja nõrku külgi erinevates õppeainetes ja sotsiaalsetes oskustes, tunnetustegevust, emotsionaalset seisundit ja käitumist koolis. Hindamise tulemused kantakse individuaalse arengu jälgimise kaardile.
- 1. Vajadusel teevad kooli tugispetsialistid kooskõlastatult õpilase vanematega koostööd teiste valdkondade spetsialistidega väljastpoolt kooli, vajadusel soovitavad täiendavate uuringute tegemist (PGS § 46 lg 4).
- 2. Õpilase toevajaduse ilmnemisel peab esmane tugi, sh võimetekohast õpet toetavad tingimused, olema tagatud kohe. Keerulisematel juhtudel, kui ilmneb kombineeritud toe vajadus, tuleb hindamisel arvestada kõiki õpilase heaolu ja arengut pärssivaid asjaolusid ning kaasata teised koolivälised spetsialistid, sh Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna spetsialistid. Tugimeetmete valik (toetamise viis) ja rakendamise tingimused (maht, kestus, õpikeskkond jne) määratletakse tugispetsialistide ettepanekul ning koostöös õpilase, tema vanemate ja klassi- või aineõpetajaga, lähtudes õpilase vajadustest.
- 3. Tulenevalt toe vajaduse mahust on õpilasele võimalik rakendada üldist, tõhustatud või erituge.

ÕPETAJA JA TUGIPERSONALI VAHELINE SUHTLUS ÕPILASE TOE VAJADUSE UURIMISEKS

1. Milles on probleem?
 2. Millal probleem alguse sai?
 3. Kus käitumine ilmneb (kas kõigis tundides, milliste õpetajatega, kodus)?
 4. Mida õpetaja teinud, katsetanud on?
 5. Mida õpilane arvab, ütleb? Mida vanemad asjast arvavad?
 6. Püstitada hüpotees koos õpetajaga: millist eesmärki õpilase käitumine täidab?
 - nt soov võita õpetaja/kaaslaste tähelepanu, saavutada liidripositsioon klassis, vabaneda omaenda probleemidest vm
 7. Miks see õpetajale probleem on?
 8. Millist lõpptulemust (õpilaselt, tunnis) ootab?
 9. Mida õpetaja koolipsühholoogilt/eripedagoogilt soovib?
- Edasised kokkulepped: mida teeb õpetaja? Mida teeb tugipersonal? Millal järgmine kord probleemi arutame, kokku võtame?

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

HARIDUSLIKU ERIVAJADUSEGA ÕPILASTE ÕPPE KOORDINEERIJ (HEVKO)

- HEVKO on koolijuhi poolt määratud isik, kelle ülesanne on korraldada tuge vajavate õpilaste õppe ja arengu toetamiseks koolisisest meeskonnatööd ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.
- HEVKO selgitab välja õpilase õpet ja arengut takistavad asjaolud ning koordineerib õpilase juhtumipõhist koolisisest võrgustikutööd ja koostööd õpilase vanematega.
- HEVKO hindab koostöös tugispetsialistide, lapsevanemate ning õpetajatega õpilase haridusliku toe vajadust, arvestades õpilase toimetulekut õpikeskkonnas, sh tervisliku seisundi ja kasvukeskkonna mõjusid, ning tuginedes läbiviidud hindamise tulemustele.
- HEVKO korraldab koostööd erinevate valdkondade spetsialistide ja huvigruppide vahel. Vajaduse ilmnedes loob HEVKO võrgustiku õpilast ümbritsevate ametkondade vahel ja osaleb koolivälises võrgustikutöös. Õpilase üleminekul ühelt haridustasemelt teisele teeb HEVKO õpilase toetamiseks koostööd karjäärspetsialistiga.
- HEVKO teeb ettepanekuid kooli juhtkonnale erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks koolis, sh klasside, rühmade komplekteerimiseks (sh õpilaste piirarv, keskkonna kohandamine, inimressursi vajadus).
- Korraldab koostöös õppejuhiga tuge vajavate õpilaste õppe korraldamist.
- Juhendab ja nõustab õpetajaid õpilasele individuaalse õppekava koostamisel ja individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel.
- Korraldab koostööd tuge vajavate õpilaste vanematega.
- Juhendab ja nõustab õpetajaid ja koolipersonali tuge vajavate õpilaste toetamisel ning õppe korraldamisel.
- Tagab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega tuge vajava õpilase dokumentatsiooni järjepideva järgimise ning täiendamise.
- Korraldab koostööd tugiteenuste osutajatega.
- Kutsub kokku, teavitab ja nõustab õpilast ümbritsevat võrgustikku õpilase toetamiseks, vajadusel laiendab võrgustikku, kaasates spetsialiste väljastpoolt kooli.
- Hindab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega rakendatava toe tulemuslikkust ning teeb ettepanekuid lapsevanematele ja vajaduse korral koolidirektorile edasisteks tegevusteks.
- Juhendab ja jälgib konfidentsiaalse info kasutamist ja hoidmist haridusasutuses.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KOOLIPSÜHHOLOOGI ÜLESANDED

- Koolipsühhologina saab töötada isik, kellel on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse.
- Koolipsühholoogi ülesanne on hinnata õpilase psühhosotsiaalsed arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavaid tegureid (psüühilised protsessid, isiksuse omadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused).
- Koolipsühholoog nõustab õpilast isikliku elu, õppetöö ja vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel.
- Koolipsühholoog osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus ja kaasab vajadusel ise teisi tugispetsialiste.
- Vajadusel nõustab koolipsühholoog lapsevanemaid õpilase arengut, õppimist ja käitumist puudutavatel teemadel ning õpetajaid ja teisi koolitöötajaid õpilase vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamise küsimustes. Annab soovitusi sobivate sekkumiste osas, hindab sekkumiste mõju, vajadusel kavandab muutusi.
- Koolipsühholoog nõustab ja sekkub individuaalselt, grupiviisiliselt või kaasates peret.
- Osaleb ennetustegevuses, teeb kogukonnas erialast teavitustööd.
- Koolipsühholoog kasutab õpilase arengu ja toimetuleku hindamiseks nüüdisaegseid meetodid ja tõenduspõhised hindamisvahendid (testimist, vaatlemist, vestlust, küsimustikke, struktureeritud või poolstruktureeritud intervjuud), mille kasutamiseks on tal vastav väljaõpe.
- Koolipsühholoog analüüsib saadud tulemusi, dokumenteerib töötulemusi vastavalt õigusaktides sätestatule ja haridusasutuse töökorrale. Lähtudes õpilase vajadustest ja hindamistulemustest kavandab edasised sekkumised.
- Kriisisituatsioonis tegutseb koolipsühholoog vastavalt kooli kriisiplaanile. Kriisisituatsiooni järel jälgib koolipsühholoog riskigruppi kuuluvaid õpilasi, koolipersonali ja toetab neid kriisisituatsioonist väljatulemisel ning oskab soovitada täiendavat tuge/abi.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

ERIPEDAGOOGI ÜLESANDED

- Eripedagoogina saab töötada isik, kellel on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või eripedagoogi kutse.
- Eripedagoogi ülesanne on hinnata õpilase arengu- ja õpioskuste taset ja selgitada välja õpilase arengut mõjutavad ning takistavad tegurid ja õpivajadused.
- Eripedagoog kogub andmeid õpilase arengu kohta, valib sobivad hindamisvahendid, -meetodid ja -materjalid. Hindamise käigus selguvad õpilase omandatud ja kujunemisjärgus olevad oskused. Tulemuste analüüsi põhjal selgitab eripedagoog välja õpilase õpitulemuste taseme ning tugiteenuste ja meetmete vajaduse koolis.
- Eripedagoog dokumenteerib hindamise tulemused õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil ning valib koostöös klassi- ja/või aineõpetajaga sobivad meetodid ja vahendid lapse erivajadusest lähtuvalt.
- Eripedagoog toetab õpilase tunnetus- ja õpioskuste arendamist individuaal- või rühmatundides, analüüsib arengudünaamikat ja rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust, dokumenteerib tulemused.
- Eripedagoog teeb kooli juhtkonnale ja õpetajale ettepanekuid vajalike õppevahendite ja -materjalide soetamiseks, vajadusel osaleb õppevahendite ja -materjalide loomisel. Samuti teeb ettepanekuid spetsialistide kaasamiseks väljastpoolt kooli ja soovitab täiendavaid uuringuid.
- Eripedagoog osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus, vajadusel suunab teiste erialaspetsialistide juurde.
- Vajadusel teavitab kooli ja kohalikku kogukonda tugiteenustest ning osaleb piirkonna teema- ja infopäevade korraldamisel.
- Eripedagoog analüüsib ning dokumenteerib töötulemusi vastavalt õigusaktides sätestatule ja haridusasutuse töökorrale.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

LOGOPEEDI ÜLESANDED

- Logopeedina saab töötada isik, kellel on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või logopeedi kutse.
- Logopeedi ülesanne on õpilaste hindamise käigus kommunikatsiooniprobleemiga õpilaste väljaselgitamine; hääle, kõne sujuvuse ning neelamise probleemide märkamine; suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine; sobiva suhtluskeskkonna soovitamine ning õpetajate ja lapsevanemate nõustamine õpilaste keele ja kõne arengu toetamisel.
- Lähtudes õpilase kõne erivajadusest, raskusastmest, võimetest, vajadusest ja keskkonnast valib tööks sobilikud meetodid ja vormid (rühmas või individuaalselt), teeb ettepanekud logopeedilise abi mahu ja sageduse määramiseks.
- Logopeed arendab, taastab või kompenseerib õpilase kommunikatsioonivõimet.
- Arendab suulise ja kirjaliku kõne loome- ja mõistmisoskust ning oskust kasutada keelelisi vahendeid.
- Õpetab kõnetehnikaid kõne sujuvuse parandamiseks.
- Võtab vajadusel kasutusele kõnet toetava või asendava suhtlusvahendi.
- Lähtudes õpilase kõne- ja keele erivajadustest nõustab ja juhendab õpetajaid sobivate keskkonnatingimuste loomisel ja kohandamisel, õppe- ja arendustegevuse planeerimisel ning läbiviimisel (individualiseerimine, sobilike meetodite, õppematerjali, abivahendite valik ja kohandamine) või individuaalse õppekava koostamisel.
- Osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus, vajadusel suunab teiste erialaspetsialistide juurde.
- Analüüsib ning dokumenteerib töötulemusi vastavalt õigusaktides sätestatule ja haridusasutuse töökorrale.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KOOLIPSÜHHOLOOGI TÖÖKÄIK

- Hoiab tihedat kontakti klassijuhataja ja HEVKOga, et saada või jagada infot õpilaste toimetulekust.
 - Tuge vajava õpilase märkamisel võtab ühendust klassijuhatajaga, kes suunab vanemaid koolipsühholoogiga ühendust võtma.
- Kogub infot – vaatleb, küsitleb õpilast, õpetajat, vanemaid. Küsib tagasisidet aineõpetajatelt – mis on õpilase tugevused, raskused; mida on õpetaja tunnis rakendanud ja millised nipid õpilast toetavad; millist abi õpetaja vajab.
- Vajadusel viib läbi lisahindamisi (vastavalt pädevusele erinevad testid, intervjuud, pereteraapia tehnikad jne)
- Vahendab kogutud infot õpetajale, õpilasele, perele.
- Annab tagasisidet (mida märkas, mis töötab konkreetse õpilase puhul, mida teised on märganud, kuidas õpetaja saaks õpilast toetada);
- Konsulteerib, toetab
 - õpetajat võimalikest sekkumisviisidest (nt aktiivne kuulamine; kuidas anda konstruktiivset tagasisidet viisil, mis säilitab ka head kontakti; kuidas lahendada konflikti; kuidas õpilasega tunnis toime tulla ja mida täpsemalt võiks veel katsetada);
 - õpilast/perekonda ja õpetajat, kui õpilasel on häire/diagnoos;
 - õpilast/perekonda ja õpetajat toimetulekuviisidest.
- Aitab tugimeetmeid ellu viia ja jälgib sekkumiste tulemuslikkust, vajadusel korrigeerimist ning dokumenteerib oma tegevusi.
- Edasise toe vajadusel suunab erialaspetsialisti vastuvõtule.
- Konkreetsetel vajadusel ja kokkuleppel viib läbi teematunde, aitab õpetajat grupisuhete juhtimisel.
- Viib läbi vestlusi õpilasega, õpilase-õpetajaga, õpilaste grupiga.
- Vahendab – keerulistes olukordades või erialase teadmise jagamise eesmärgil viibib vestluse juures.
- Aitab õpetajal olukorda analüüsida ja eesmäärke püstitada.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

ERIPEDAGOOGI TÖÖKÄIK

- Hoiab tihedat kontakti klassi-ja aineõpetajatega, et märgata õppeprotsessis eakaaslastest eristuvat õppijat.
- Teeb koostööd pere ja õpetajaskonnaga, et koguda andmeid õppija ja tema varasema arenguloo ja tausta kohta.
- Uurib õppijat, üldistab uurimistulemused ning tulemustest lähtudes hindab psüühiliste protsesside, käitumise ja kõne seisundit, teeb järeldused.
- Tõlgendab ja analüüsib õppija kohta koostatud arengutaseme kirjeldusi ja õppija arengut kajastavaid dokumente. Selgitab vanematele, kolleegidele jt võrgustiku liikmetele eriaspetsialistide hinnanguid, diagnoose, kirjeldusi jm kuulajale mõistetavalt, arvestades andmekaitseseadust.
- Teeb HEVKOle ettepaneku tugiteenuste rakendamiseks, korraldab õpiabitundide läbiviimist õppija lähimas arenguvallas. Hindab õppimist ja õppija arengut toetavat sotsiaalset keskkonda ja kujundab seda. Teavitab lapsevanemat tugimeetmete rakendamisest.
- Täidab õppija individuaalset arengut kajastavat dokumentatsiooni, sh sõnastab soovitused õpikeskkonna, edasise eripedagoogilise abi sisu ja vormi osas, arvestades erivajadustega laste õpet korraldavate õigusaktide nõudeid; määratleb täiendavate uuringute tegemise vajaduse.
- Osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus, vajadusel suunab teiste spetsialistide poole.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

LOGOPEEDI TÖÖKÄIK

- Hoiab tihedat kontakti klassi- ja aineõpetajatega, et märgata õppeprotsessis eakaaslastest eristuvat õppijat.
- Teeb koostööd pere ja õpetajaskonnaga, et koguda andmeid õppija ja tema varasema arenguloo ja tausta kohta.
- Valib, koostab ja kohandab uuringuks vajalikke kompleksseid ja originaalseid hindamismeetodeid ja -vahendeid lähtuvalt õpilase probleemist.
- Hindab kogutud teabe piisavust logopeedilise töö eesmärkide seadmiseks, vajadusel kaasab teisi spetsialiste õpilase täiendavaks uurimiseks. Tõlgendab ja analüüsib õppija kohta koostatud arengutaseme kirjeldusi ja õppija arengut kajastavaid dokumente. Selgitab vanematele, kolleegidele jt võrgustiku liikmetele erialaspetsialistide hinnanguid, diagnoose, kirjeldusi jm kuulajale mõistetavalt, arvestades andmekaitseseadust.
- Teeb HEVKOle ettepaneku tugiteenuste rakendamiseks, korraldab õpiabitundide läbi viimist õppija lähimas arenguvallas. Hindab õppimist ja õppija arengut toetavat sotsiaalset keskkonda ja kujundab seda. Teavitab lapsevanemat tugimeetmete rakendamisest.
- Täidab õppija individuaalset arengut kajastavat dokumentatsiooni, sh sõnastab soovitused õpikeskkonna, edasise logopeedilise abi sisu ja vormi kohta, arvestades erivajadustega laste õpet korraldavate õigusaktide nõudeid; määratleb vajaduse teha täiendavaid uuringuid.
- Osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus, vajadusel suunab teiste spetsialistide poole.

[Vajuta siia, et liikuda
tagasi skeemile](#)

KOOLIÕE TÖÖKÄIK

- Hoiab kontakti klassijuhataja ja HEVKOga, et vahendada infot õpilaste toimetuleku kohta.
- Tuge vajava õpilase märkamisel võtab ühendust lapsevanema, klassijuhataja, HEVKO või koolipsühholoogiga.
- Koos otsustatakse ja viiakse ellu järgmised sammud.
- Jälgib õpilase seisundit ja vajadusel edastab lisainfot.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KOOLIÕE ÜLESANDED

- Koolitervishoiuteenus on õpilastele osutatav tervishoiuteenus, kus hinnatakse ja jälgitakse õpilaste tervist, tegeletakse haiguste ennetamisega ning tervise edendamisega, samuti esmaabi osutamisega õpilastele. Eesmärk on tagada õpilaste heaolu ja toetada nende normaalset arengut ja kasvamist.
- Koolitervishoiuteenust osutab kooliõde, kes teeb eesmärkide saavutamiseks koostööd õpilase, lapsevanema, õpetaja, kooli juhtkonna ja teiste kooli tugispetsialistidega.
- Kooliõde jälgib regulaarselt õpilaste tervist ja arengut, lisaks on tema ülesanne pöörata tähelepanu haiguste ennetamisele ja avastada varakult haiguseelseid seisundeid.
- Õpilaste immuniseerimine vastavalt kehtivale riiklikule immuniseerimiskavale.
- Kroonilise haigusega õpilase abistamine.
- Tervist väärtustava eluviisi kujundamine ning tervist toetava vaimse ja füüsilise koolikeskkonna sihipärane arendamine.
- Nakkushaiguste puhangu kahtlusel või puhangu korral nõuetekohaste meetmete rakendamine.
- Vigastuste ja õnnetusjuhtumite esmaabi ja ennetamine.
- Kooliõde nõustab õpilasi tervise, tervisekäitumise ja vajadusel rehabilitatsiooniplaaniga seotud küsimustes.
- Vajadusel ning õpilase ja lapsevanema nõusolekul nõustab kooliõde õpetajaid ja teisi koolitöötajaid haridusliku erivajadusega õpilase terviseseisundist tulenevate asjaolude arvestamiseks õpikeskkonna ja õppetöö korraldamisel, õpilase rehabilitatsiooniplaani või arsti määratud raviplaani täitmiseks.
- Koolitervishoiuteenust osutatakse õppetöö toimumise ajal koolipidajaga kooskõlastatud tööajagraafiku alusel.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KARJÄÄRIKOORDINAATORI TÖÖKÄIK

- Hoiab kontakti klassijuhatajate, HEVKO ja teiste tugispetsialistidega.
- Tuge vajava õpilase märkamisel võtab ühendust lapsevanema, klassijuhataja, HEVKO või teiste tugispetsialistidega.
- Saab anda nõu ja pakkuda tuge karjäärialaste teemade, erialavaliku või koolitee jätkamise võimaluste kohta.

ÜLDTUGI

- Õpilasele, kellel tekib takistus koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, annab **kool lapsevanemaga koostöös ja nõusolekul üldist tuge**, mis kujutab endast õpetaja pakutavat ajutist või perioodilist individuaalset lisajuhendamist, individuaalset õppekava (edaspidi: IÕK), tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.
- Juhul, kui ilmneb õpilase andekus, koostatakse õpilasele IÕK ning tagatakse täiendav juhendamine kas aineõpetaja või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.
- **Üldise toe vajadus võib tuleneda** õpilase kergemast suulise ja/või kirjaliku kõne probleemist või ajutisest õpiraskusest, mis võib olla tingitud tervislikust seisundist, sh haigestumisest või traumast ja sellega kaasnevast pikemaajalisest puudumisest, psüühilisest või sotsiaalmajanduslikust eriolukorrast jms.
- **Üldist tuge võib pakkuda ka ennetava meetmena.**
- Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on õpilane käsitletav haridusliku erivajadusega õpilasena.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

TÕHUSTATUD JA ERITUGI

Kui koolis rakendatud üldine tugi ei ole piisav õpilase toetamiseks vajalikul määral ega anna õpilase arengu seisukohalt soovitud tulemusi, siis on võimalus õpilasele taotleda tõhustatud või eritoe soovitus. **Tõhustatud või eritoe** rakendamise soovitus koos täpsemate rakendamise juhistega annab Rajaleidja kooliväline nõustamismeeskond. Koolivälisesse nõustamismeeskonda kuuluvad Rajaleidja keskuse õppenõustajad. Haridussoovituse andmisel kaasatakse hariduse, tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna spetsialiste.

Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes püsiva õpiraskuse, tervisprobleemi või puude tõttu vajab:

- õpet eriklassis;
- pidevat tugispetsialistide teenust ning vähemalt ühte järgnevatest:
 - IÕK,
 - osajaga õpe individuaalselt või rühmas,
 - pidev individuaalne tugi klassis toimuva õppetöö ajal.

Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

- 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat ja -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialisti teenust;
- 2) osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

Pidev tugispetsialisti teenus on vajaduse korral lõimitud sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlematega.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

KARJÄÄRIKOORDINAATORI ÜLESANDED

- Õpilaste karjääri kujundamise pädevuse toetamist korraldatakse karjääriõppe ja karjääriteenuste pakkumisega kõikides kooliastmetes, mille eest vastutab karjäärikoordinaator. ([Täpsem info](#))
- Karjäärikoordinaator juhib teematunde ning jagab karjääriinfot.
- Karjäärikoordinaator pakub õpilastele individuaalset või väiksemas grupis läbiviidavat karjäärinõustamist.
- Nõustamise eesmärgiks on õppida paremini tundma oma isikuomadusi, võimeid ja oskusi; seada eesmäärke ja koostada tegevuskava nende elluviimiseks; läbi arutada erinevad edasiõppimis- ja töötamisvõimalused ning elukutsevalikud. Karjäärinõustamine aitab kasvatada teadlikkust haridusteel ja panna alus oma tööelu kujundamisele.
- Karjäärikoordinaator toetab õpilasi koostöös lapsevanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ja teiste erialaspetsialistidega.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

LAPSEVANEMA JA KLASSIJUHATAJA VAHELINE SUHE ON PARTNERLUSSUHE

Klassijuhataja ja lapsevanema vaheline usalduslik suhe on õpilase toetamisel väga oluline tegur. See on võtmesuhe lapse koolielus, sest see ühendab koolikeskkonna koduse keskkonnaga ja tagab infovahetuse õpilase toetamiseks. Suhte eesmärk on toetada õpilase arengut, õppimist ja heaolu.

Suhte aluseks on

- **usaldus ja avatus:** efektiivseks koostööks on vajalik vastastikune usaldus ja avatus. See hõlmab ausat ja lugupidavat suhtlust ka siis, kui teemad on tundlikud või keerulised;
- **regulaarne kommunikatsioon ja infovahetus**

- **klassijuhataja poolt:** jagab lapsevanemale infot õpilase koolielu, edasijõudmise, käitumise, sotsiaalsete suhete ja arengu kohta. See hõlmab nii positiivset tagasisidet kui ka murekohti, mis on seotud lapse toimetulekuga koolis;

- **lapsevanema poolt:** annab klassijuhatajale tagasisidet lapse koduse olukorra, tervise, meeleolu või muude tegurite kohta, mis võivad mõjutada lapse toimetulekut koolis. See aitab klassijuhatajal paremini mõista lapse vajadusi ja pakkuda asjakohast tuge;

- **koostöö probleemide märkamisel ja lahendamisel:** kui lapsevanem või klassijuhataja märkab, et laps vajab tuge (näiteks õppimisel, käitumisel, sotsiaalsetes suhetes või emotsionaalselt), on see suhe esimene ja olulisim kanal abi pakkumiseks. Koos arutatakse läbi lapse vajadused, lepitakse kokku edasistes sammudes ja jagatakse vastutust tugiteenuste rakendamisel (nt suunamine HEV-koordinaatori juurde, tugispetsialisti abi otsimine, koduste tugitegevuste planeerimine);
- **ühine vastutus ja eesmärgid:** mõlemad pooled jagavad vastutust lapse hariduse ja kasvatuse eest. Eesmärk on luua lapsele parim võimalik keskkond arenemiseks ja õppimiseks. Selline suhe aitab tagada ühtsed ootused ja lähenemise lapse toetamisel nii koolis kui kodus.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Lapsevanemate roll on keskne lapse kasvatuse, heaolu ja arengu seisukohast. Lapsevanemate omavaheline koostöö on samuti määrava tähtsusega lapse elus. Koolikeskkonnas on lapsevanemad kooli partnerid, kelle peamine roll on toetada oma lapse haridusteed ja olla aktiivne liige lapse tugivõrgustikus.

Lapsevanem saab leida lisainfot enda või lapse abistamiseks.

Lapsevanemlus ja peresuhted:

- **Gordoni suhtlustreening** - <https://www.sinamina.ee/gordonitreening/>
- **Tark Lapsevanem** - <https://tarkvanem.ee/>
- **Lapsevanemlusprogramm “Imelised aastad” (2-8a)**
<https://tarkvanem.ee/koolitused/imelised-aastad/>
- **Tallinna Perekeskus** - <https://www.pk.ee/>
- **Lastekaitse Liit** - <https://www.lastekaitseliit.ee/et/>
- **Lasteabi** - <https://www.lasteabi.ee/et>
- **Sotsiaalkindlustusamet** - <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/abivajav-laps-ja-taiskasvanu/laste-ja-perede-abistamine>
- **Eesti Pereteraapia ühing** - <https://www.pereterapeudid.ee/>

Õppenõustamine ja haridus:

- **Rajaleidja** - <https://rajaleidja.ee/>
- **Tallinna õppenõustamiskeskus** - <https://tonkeskus.ee/>
- **Helge Kool** - <https://helge.app/>
- **Koolipsühholoogide nõuandeliin 1226**

Vaimne ja füüsiline tervis/digimaailm:

- **Peaasi.ee** - vaimse tervise toetamine - <https://peaasi.ee/>
- **Vaikuseminutid** - <https://vaikuseminutid.ee/>
- **Seksuaaltervis** - <https://seksuaaltervis.ee/>
- **Liikuma Kutsuv Kool** - <https://www.liikumakutsuvkool.ee/>
- **Toitumine** - <https://toitumine.ee/>
- **Terviseinfo** - <https://www.terviseinfo.ee/et/>
- **Targalt Internetis** - <https://www.targaltinternetis.ee/>

The infographic is a vertical banner with a grey and yellow color scheme. At the top, it features a QR code and the text "KOOLIPSÜHHOOGIDE NÕUANDELIIN". Below this, a large yellow circle contains the number "1226" in bold black font, with several slanted lines to its right. Underneath the circle, it lists the target audience: "ÕPILASELE JA TUDENGILE, ÕPETAJALE JA SPETSIALISTILE, LAPSEVANEMALE". To the left of the circle, there is a yellow box with the text "IGAL TÖÖPÄEVAL" and a clock icon indicating the hours "16:00-20:00". Below this, it states "KIIRE, TASUTA, ANONÜÜMNE, PROFESSIONAALNE". At the bottom, there is a logo for the "EESTI KOOLIPSÜHHOOGIDE ÜHING" featuring a stylized figure. A circular inset on the right side of the banner shows a close-up of white earbuds.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Klassikaaslase roll on toe pakkumisel väga oluline.

- **Märkamine:** klassikaaslased on sageli esimesed, kes märkavad eakaaslaste käitumises, emotsioonides või sotsiaalsetes suhetes muutusi. Nad võivad olla tunnistajaks kiusamisele, tagasitõmbumisele, ebakindlusele või teistele muremärkidele, mis ei pruugi täiskasvanutele esialgu silma hakata.
- **Info jagamine:** kui klassikaaslane märkab midagi tõsist või murettekitavat, on tema ülesanne sellest teavitada täiskasvanut (õpetajat, klassijuhatajat, vanemat või tugipersonali), kes saab seejärel olukorda hinnata ning järgmisi samme kavandada. See ei ole kaebamine, vaid pigem vastutustundlik käitumine eakaaslase heaolu nimel.
- **Sotsiaalne toetus** - klassikaaslased saavad pakkuda omapoolset toetust, mis võib väljenduda
 - **kaasamises:** hoida märgatud õpilast kaasatuna klassi tegevustesse ja sotsiaalsetesse gruppidesse;
 - **mõistmises ja empaatias:** näidata üles mõistmist ja toetust, kui märgatud õpilasel on raskusi;
 - **positiivse sotsiaalse keskkonna loomises:** aidates luua klassis toetava ja kaasava õhkkonna, mis vähendab tõrjutuse ja üksinduse tunnet.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Märgatud õpilane, kellel on tekkinud toe vajadus, võib endast märku anda teadliku tegutsemise või mitteteadlike signaalide abil.

Sageli annab õpilane endast märku **kaudsete signaalide** abil, näiteks oma käitumise, õppe edukuse, sotsiaalsete suhete või emotsionaalse seisundi muutuste kaudu. Need on signaalid, mida märkavad klassijuhataja, aineõpetaja, lapsevanem ja ka klassikaaslased. Need võivad olla näiteks

- õpitulemuste langus,
- motivatsiooni kadumine,
- käitumisprobleemid (nt agressiivsus, tagasitõmbumine),
- tähelepanu- või keskendumisraskused,
- sotsiaalsed probleemid klassikaaslastega,
- väljendatud kurbus, ärevus või muud emotsionaalsed raskused.

Õpilane võib ka ise **otse abi küsida** õpetajalt, klassijuhatajalt, vanemalt või mõnelt muult koolipersonali liikmelt. See eeldab õpilaselt julgust ja usalduslikke omavahelisi suhteid.

Toe pakkumisel on **õpilasel oluline roll**.

- **Koostöövalmidus:** kui õpilasele pakutakse tuge (nt kohandused klassiruumis, lisatunnid, eripedagoogi või psühholoogi konsultatsioonid), on tema koostöövalmidus oluline. See ei tähenda, et õpilane peab kohe kõigega nõustuma, vaid pigem avatust dialoogile ja valmisolekut proovida pakutavaid lahendusi.
- **Tagasiside andmine:** õpilase tagasiside määratud toe tõhususe kohta on oluline, et tugisüsteemi saaks vajadusel kohandada. See aitab spetsialistidel mõista, mis töötab ja mis mitte.
- **Osalemine tugitegevustes:** aktiivne osalemine tugitegevustes, olgu see siis õppekohanduste järgimine, eripedagoogi tunnis käimine või psühholoogi vastuvõtul osalemine.

Oluline on märkida, et mõnikord ei pruugi õpilane oma vajadustest teadlik olla või ei oska abi küsida. Seepärast on ümbritseva tugivõrgustiku aktiivne märkamine ja toe pakkumine väga oluline. Õpilase roll on sageli esmalt olla märgatud, kuid edasine edu sõltub ka tema võimest ja valmisolekust pakutavat tuge vastu võtta ja koostööd teha.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Juhtkonna roll (mis hõlmab koolijuhti, õppejuhti ja teisi juhtivatel positsioonidel olevaid isikuid) **on strateegiline ja toetav**. Juhtkond on ressursside tagaja ning selle eesmärk on luua ja säilitada toimiv ja kaasav õpikeskkond kogu koolis, sealhulgas toe vajadusega õpilastele.

Juhtkond tagab, et kooli põhimõtted, ressursid ja kultuur toetaksid ennetustegevust ja tugisüsteemi tervikuna.

- **Positiivse koolikultuuri loomine:** juhtkond vastutab koolikultuuri eest, mis väärtustab iga õpilase individuaalsust ja toetab erinevate vajadustega õpilasi. Juhtkond kommunikeerib selgelt kooli väärtusi ja ootusi kõigile koolipere liikmetele.
- **Strateegiline planeerimine ja poliitikate loomine:** juhtkond loob ja kinnitab kooli poliitikad ja strateegiad, mis käsitlevad õpilaste tugivajadusi ja erivajaduste arvestamist. See hõlmab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist. Juhtkond tagab, et kooli arengukavas oleks arvestatud HEV-valdkonna vajadustega.
- **Ressursside tagamine ja eelarve haldamine:** juhtkond vastutab vajalike ressursside (finantsid, inimressursid, füüsiline keskkond) eraldamise eest tugisüsteemi toimimiseks. See hõlmab HEV-koordinaatori ja teiste tugispetsialistide töökohtade loomist ja rahastamist, samuti vajalike õppematerjalide ja abivahendite soetamist, rahastust täienduskoolitusteks.
- **Toetav roll:** juhtkond toetab HEV koordinaatori ja teiste tugispetsialistide tööd, pakkudes neile vajalikku tuge ja autonoomiat. Juhtkond jälgib tugisüsteemi toimimist, hinnates selle tõhusust ja vajadusel muudatusi tehes.
- **Koostöö ja partnerluse edendamine:** juhtkond loob ja toetab koostööd nii kooli sees (õpetajate, klassijuhatajate, tugispetsialistide vahel) kui ka väljaspool kooli (lapsevanemad, kohalik omavalitsus, teised asutused ja organisatsioonid).

Juhtkonna tugev toetus on hädavajalik, et kooli tugisüsteem oleks efektiivne ja jätkusuutlik.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Suhe **märgatud õpilase ja klassijuhataja vahel** on esmane tugisuhe koolis, mille kaudu klassijuhataja märkab ja tuvastab õpilase, kes vajab tuge.

Klassijuhataja on sageli esimene koolipersonali liige, kes märkab õpilase käitumises, õppimises või heaolus muutusi, mis viitavad tugivajadusele. Selles suhtes on **klassijuhataja roll** järgmine.

- **Jälgimine ja märkamine:** aktiivne õpilase arengu, käitumise ja õppimise jälgimine, info kogumine aineõpetajatelt, klassikaaslastelt.
- **Suhte loomine/hoidmine õpilasega**
- **Esmane kommunikatsioon:** suhelda õpilase ja tema vanematega, et mõista tugivajaduse olemust ja ulatust.
- **Informatsiooni edastamine:** edastada kogutud informatsioon ja oma tähelepanekud HEV-koordinaatorile, kes seejärel koordineerib edasist tugivõrgustiku loomist.

See suhe on kriitilise tähtsusega, sest klassijuhataja on õpilasele kõige lähemal ja saab kiiresti reageerida, pannes aluse õpilasele vajaliku toe pakkumisele.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Suhe **märgatud õpilase ja aineõpetaja** vahel on õppekeskkonnast tulenev tugisuhe, kus aineõpetaja märkab ja tuvastab õpilase, kes vajab tuge, oma õppeaine raames ja/või klassiruumis. Aineõpetaja on unikaalses positsioonis, et märgata õpilase akadeemilisi raskusi, käitumuslikke iseärasusi või muid märke, mis võivad viidata tugivajadusele just oma ainetunnis. Selles suhtes on **aineõpetaja roll** järgmine.

- **Ainepõhine jälgimine ja märkamine:** aktiivne õpilase akadeemilise soorituse, osaluse ja käitumise jälgimine oma õppeaines.
- **Esmaste raskuste tuvastamine:** märgata spetsiifilisi õpiraskusi, tähelepanuprobleeme või sotsiaalseid/emotsionaalseid raskusi, mis ilmnevad ainetunnis.
- **Kohanduste rakendamine:** võimalusel rakendada oma tunnis esmaseid pedagoogilisi kohandusi õpilase toetamiseks.
- **Informatsiooni edastamine:** edastada oma tähelepanekud ja informatsioon klassijuhatajale või HEV-koordinaatorile.

See suhe on oluline, sest aineõpetajad näevad õpilasi erinevates kontekstides ja saavad anda spetsiifilist tagasisidet õpilase vajaduste kohta, mis aitab kaasa tervikliku tugiplaani loomisele.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Suhe **lapse ja lapsevanema** vahel on fundamentaalne tugisuhe. See on vastastikku sõltuv suhe, mis moodustab lapse arengu ja heaolu alustala. Kui koolikeskkonnas on õpilast märgatud, muutub vanema roll veelgi olulisemaks.

- **Emotsionaalne toetus ja turvalisus:** lapsevanem pakub lapsele peamist emotsionaalset tuge, armastust ja turvatunnet. Vanema toetus aitab lapsel toime tulla stressi, pettumuse ja ebaõnnestumistega, mis võivad kaasneda raskustega koolis ja tugivajadusega.
- **Esmane märkamine ja teadlikkus:** sageli on lapsevanemad esimesed, kes märkavad oma lapse käitumises, emotsioonides, tervises või arengus muutusi, mis võivad viidata tugivajadusele. Nad tunnevad oma last kõige paremini ja on kõige lähemal tema igapäevaelule. Vanemad on teadlikud lapse ajaloolistest ja arengulistest eripäradest, mis aitavad paremini mõista praeguseid väljakutseid.
- **Koostöö ja informatsiooni jagamine kooliga:** lapsevanemad on koolile peamine infokanal lapse vajaduste kohta. Nad jagavad koolipersonaliga (klassijuhataja, HEV-koordinaator vm) infot lapse tervise, arengu, varasemate kogemuste ja koduse olukorra kohta. Nad osalevad tugiplaani loomisel ja rakendamisel.
- **Abi ja tugi kodus:** vanemad rakendavad kodus tugitegevusi ja kohandusi vastavalt lapse vajadustele ja kooliga kokkulepitule (nt aitamine õppetöös, rutiinide loomine, spetsialistide külastamine). Nad julgustavad ja toetavad last ka abi vastuvõtmisel, mida pakuvad kooli või teised spetsialistid.

Märgatud õpilase ja lapsevanema suhe on tihedalt seotud lapse emotsionaalse, sotsiaalse ja akadeemilise arenguga. Vanema aktiivne roll märkamises, toetamises ja kooliga koostöö tegemises on toetust vajavale õpilasele elutähtis ja ilma selleta ei ole tulemused tõenäoliselt püsivad.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Suhe **klassikaaslase ja märgatud õpilase** vahel on samatasandiline eakaaslaste suhe, mis on sageli mõjutatud vastastikuste sotsiaalsete mõjutuste ja toetuse võimalusest.

- **Vastastikune mõju:** klassikaaslased mõjutavad oluliselt märgatud õpilase enesetunnet, enesekindlust ja kuulumistunnet. Positiivsed suhted klassikaaslastega võivad oluliselt leevendada tugivajadusest tulenevaid emotsionaalseid ja sotsiaalseid raskusi.
- **Kaasamine ja toetus:** klassikaaslased saavad pakkuda olulist igapäevast toetust, aidates märgatud õpilasel tunda end aktsepteerituna ja väärtustatuna. See hõlmab ühistegevustes osalemist, abi pakkumist (nt koolitöös, kui see on asjakohane ja lubatud), ning lihtsalt sõbraliku ja toetava hoiaku näitamist.
- **Märkamine ja märku andmine:** klassikaaslased on sageli esimesed, kes märkavad, kui eakaaslasel on raskusi, ja peaksid sellest teavitama täiskasvanuid. See on kriitilise tähtsusega varajase sekkumise seisukohalt.
- **Võimalikud väljakutsed:** suhtes võivad esineda ka väljakutsed, nagu kiusamine või sotsiaalne tõrjutus, mis võivad märgatud õpilase olukorda halvendada. Seepärast on oluline koolis edendada kaasavat ja toetavat koolikultuuri.

Klassikaaslaste roll ja suhe märgatud õpilasega on oluline osa tugisüsteemist, pakkudes sotsiaalset ja emotsionaalset tuge, ja täiendab muud antavat abi.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Suhe **aineõpetaja ja klassijuhataja** vahel on **professionaalne koostöösuhe**, mille eesmärk on tagada õpilase terviklik areng ja toimetulek koolikeskkonnas. See suhe põhineb vastastikusel lugupidamisel ja infovahetusel, et pakkuda õpilasele parimat võimalikku tuge nii aineõppes kui ka üldises koolielus.

- **Informatsiooni vahetus:** aineõpetaja vahendab klassijuhatajale infot õpilase käitumise, õppe edukuse, motivatsiooni ja sotsiaalsete suhete kohta oma ainetunnis. Ta märkab spetsiifilisi õpiraskusi või käitumisprobleeme, mis ilmnevad just tema ainetunnis. Klassijuhataja edastab aineõpetajale olulist infot õpilase tausta, erivajaduste, koduse olukorra või muude tegurite kohta, mis võivad mõjutada õpilase toimetulekut tunnis. Ta võib anda nõu, kuidas klassis õpilasega paremini toime tulla.
- **Koostöö probleemide lahendamisel:** kui õpilasel tekivad probleemid (nt õppimises, käitumises, kohanemises), arutavad aineõpetaja ja klassijuhataja neid koos. Nad otsivad üheskoos lahendusi, mis võivad hõlmata õppekorralduse kohandamist, individuaalset lähenemist või vajadusel tugispetsialistide (nt HEV-koordinaator, psühholoog) kaasamist.
- **Klassi reeglite ja normide ühtlustamine:** koostööd tehakse klassi reeglite ja normide kujundamisel ja rakendamisel, et tagada ühtne lähenemine kogu koolipäeva jooksul. See aitab õpilastel mõista talle seatud ootusi erinevates tundides ning tagab järjepidevuse.
- **Tagasiside ja seire:** mõlemad pooled annavad üksteisele tagasisidet õpilase progressi ja rakendatud tugimeetmete tõhususe kohta. Mõlemad annavad sisendit arengukaartide täitmiseks. Kuigi klassijuhataja on õpilasele n-ö lähedasem ja vastutab tema üldise heaolu eest, jagab aineõpetaja vastutust akadeemilise progressi ja käitumise eest oma ainetunnis.

Aineõpetaja ja klassijuhataja vaheline suhe on dünaamiline ja vastastikku rikastav, kus aineõpetaja pakub spetsiifilist ainealast sisevaadet ja klassijuhataja üldist ja laiemat pildi nägemust, et toetada iga õpilase arengut ja heaolu.

[Vajuta siia, et liikuda tagasi skeemile](#)

Kuhu pöörduda vaimse tervise murede korral?

1) Perearst

Esmane ja kõige kiirem viis abi otsimiseks, sest perearst saab hinnata Sinu vaimset ja füüsilist tervist ning anda edasised soovitused, vajadusel anda saatekirja psühhoterapiasse või ka välja kirjutada ravimeid, samuti teha e-konsultatsiooni psühhiaatriga.

2) Kriisiabi või valvepsühhiaater

Esmane abi mõne tunni jooksul, vajadusel saab ka kiiresti haiglaravile.

Erakorraline psühhiaatriline abi on tasuta.

Erakorraline abi on 24 h kättesaadav suuremates linnades:

Psühhiaatrikliiniku valvetuba Tallinnas: 6172 650 (24h) Paldiski mnt 52

Psühhiaatrikliiniku valvetuba Tartus: 731 8764 (24h) Raja tn 31

Psühhiaatriaosakonna valvetuba Pärnus: 516 0379 (24h) Ristiku tn 1

Psühhiaatrikliiniku valvetuba Viljandis: 435 4255 (24h) Jämejala, Pargi tee 14

Erakorralise meditsiini osakond Narvas: 357 1795 (24h) Haigla 1

Erakorralise meditsiini osakond Ahtmes: 331 1074 (24h) Ahtme mnt 95

Kui enesetunne on nii halb, et ei suuda ise spetsialisti otsida, siis lase kellelgi lähedasel ühendust võtta või helista kriisiabi telefonile:

Eluliin: 6558 088 (eesti keel), 655 5688 (vene keel) (iga päev kl 19-07)

Vaimse tervise tugiliin: 116123

Lasteabi: 116111 (24h)

Ohvriabi: 116006

Samuti võib sellisel juhul, ning eriti kui enesetapumõtted peale tükivad, kutsuda endale kiirabi – helistada numbril **112**.

3) Vaimse tervise õe või psühhiaatri vastuvõtt polikliinikus

Aja saab kinni panna lihtsalt helistades polikliiniku registratuuri, saatekirja vaja ei ole. Vaimse tervise õde täpsustab pöörduja seisundit, teeb esmase konsultatsiooni ning annab soovitusi edasise pöördumise kohta. Psühhiaater saab hinnata seisundit, anda sobilikke soovitusi raviks, määrata retseptiravimeid, suunata psühhoterapiasse.

Arvestada tuleb asjaoluga, et vastuvõtule pääsemine võib võtta aega, kuna ravijärjekorrad on kõigil eriarstidel. Võib läbi helistada eri polikliinikute registratuure või vaadata [digiregistratuurist](#), et saada esimest võimalikku aega, aga umbes kuu või kahega võib üldjuhul arvestada. Haigekassa kindlustuse olemasolul tuleb üle 18aastastel maksta visiiditasu 5 eurot.

4) eravastuvõtt psühhiaatril, kliinilisel psühholoogil, psühholoog-nõustajal, psühhoterapeudil

Ravivõimalused on samad, mis polikliinikutes, kuid vastuvõtud on tasulised, saatekirja vaja ei ole. Vahel on eravastuvõtus ja- kliinikutel ka lepingud Tervisekassa või kohaliku omavalitsusega, mis tähendab, et vaid osa ravikuludest tuleb endal tasuda. Eravastuvõtus võib olla ka võimalust saada Töötukassa või Ohvriabi suunamisel, seda tasub vastavast asutusest uurida. Ravijärjekorrad on eravastuvõttudes reeglina lühemad kui polikliinikutes.

Vaata juurde, millal ja millise spetsialisti poole pöörduda:

<https://peaasi.ee/psuhholoogi-juures/>